

ONTWERP

'Akoestiek wordt
nog wel eens gereduceerd
tot een soort magie'

Situatie voor (rechts) en na (links)
Object Turnbull_S
Foto's: Marc Bolsius

AKOESTIEK ALS BELANGRIJK ONDERDEEL VAN DE SFEER

Kijken met je oren

Geluid is een wezenlijk onderdeel van interieurontwerp, maar dan onzichtbaar. Dat is de filosofie achter de kunstwerken van *Fields*. Marjan Veltkamp ontwikkelt 3D-objecten die mooi zijn om naar te kijken en tegelijkertijd geluid absorberen – daarbij wordt ze ondersteund door akoesticus Ben Kok. | TEKST: PAULIEN DERWORT |

Kijken naar een ruimte met niet alleen je ogen maar ook je oren: dat is wat Marjan Veltkamp doet als ze een plek observeert. "Akoestiek is een belangrijk onderdeel van de sfeer", vertelt Marjan. "Als er iets niet klopt probeer ik dat met mijn objecten op te lossen." Marjan maakt met haar bedrijf *Fields* vilten 3D-kunstwerken die zowel stijlvol als functioneel zijn. Ze heeft een achtergrond als kunstenaar en ontwerper, maar is ook altijd geïnteresseerd geweest in natuurkunde en logica. Dit combineert ze nu in haar werk.

"Als textielkunstenaar werkte ik met een materiaal dat absorbeerde", vertelt Marjan. "Bij toeval stuitte ik op een ruimte waar de akoestiek niet goed was, dat kwam door een lange, glazen wand. De klant vroeg of ik ook de akoestiek mee kon nemen. Ik had dat nog nooit gedaan, maar ik ging ervoor. Het bracht me op het idee om het kunstwerk op zo'n manier te installeren dat het de sfeer en het geluid warmer zou maken. De klant was zo blij met het eindresultaat dat ik deze manier van werken, die ik eerst op intuïtie had gedaan, verder ben gaan onderzoeken." Dit idee, in een ruimte van het Koning Willem 1 college, werd haar eerste opdracht in deze vorm. "Mijn nieuwsgierigheid was geprikkeld, ik wist dat ik iets bijzonders te pakken had", zegt Marjan. "Daarom ben ik er een akoesticus bij gaan zoeken. Ik wilde mijn aanpak kunnen onderbouwen."

SFEER KWANTIFICEREN

Die akoesticus vond ze in Ben Kok. Inmiddels werken ze al jaren samen en Ben is het 'auditiële geweten' van

Object Wave
Foto: Marjan Veltkamp

Object Moors
Foto: Marjan Veltkamp

fields®

de twee. "Wat mensen ervaren in een ruimte is heel subjectief," legt hij uit. "Ze hebben vaak moeite om te omschrijven wat ze horen. Marjan voelt wel goed aan waar het probleem ongeveer zit, ik ben ervoor om dat te kwantificeren." Er zijn wel andere kunstenaars die aan hun objecten een akoestische claim hangen. Maar die is lang niet altijd onderbouwd, ziet Ben: "Akoestiek is een geweldig interessant vak, maar het wordt nog wel eens gereduceerd tot een soort magie. Maar het is een natuurwetenschap, gecombineerd met psychologie en psycho-akoestiek. We vertalen subjectieve aspecten zoals sfeer en gevoel naar technische specificaties."

De objecten van Marjan brengen kleur en sfeer in een ruimte en werken tegelijkertijd geluiddempend. Ben: "Ze werken anders dan standaard vlakke panelen, omdat ze het geluid van meerdere kanten opvangen. De vilten objecten werken prima. Prijstechnisch kunnen ze misschien niet concurreren met panelen die speciaal voor akoestiek zijn gemaakt, maar deze objecten hebben ook een duidelijke esthetische functie; daarin zit de meerwaarde."

'Me blijven verdiepen, bijleren, optimaliseren, leren van Ben en van mijn klanten: dat maakt het werk leuk'

GEOLIEDE MACHINE

Marjan en Ben werken samen als een geolie machine. Marjan: "Ik begin altijd met een inventarisatie van het probleem. Soms is er alleen behoefte aan een mooi sieraad in de ruimte. Maar soms spelen er ook andere 'problemen' in het interieur, bijvoorbeeld als de sfeer niet goed is. Dan kijk ik met de klant mee en lever daar een oplossing voor. Als de akoestiek een probleem is dan ontvang ik foto's, een briefing en vraag ik een plattegrond." Vervolgens geeft ze al die informatie aan Ben door, en samen bespreken ze wat er nodig is. Ben: "Ik heb een indruk nodig van de ruimte. Ik kijk naar wat voor wanden er zijn, of het gestukt is of glad. Hoge plafonds en glazen wanden, daar zit vaak het probleem. Ik kijk naar het geluidspad, hoe de indeling in elkaar zit welk effect dat heeft op de geluidsoverdracht. Want we moeten zorgen dat het materiaal op de juiste plek komt, waar het het meest effectief is."

GELUID EN COMFORT

Wat een 'goede' akoestiek is, hangt natuurlijk af van de ruimte. "In een theater- of (akoestische) concertzaal wil je dat het geluid bewaard blijft in de zaal," vertelt Ben. "Je wil de juiste nagalmtijd met zo min mogelijk toegevoegde absorptie – het geluid moet bij het publiek komen. Maar in de foyer wil je juist een behaaglijke akoestiek hebben. Vaak zijn dit architectonisch wel aansprekende ruimtes, maar ook met veel hoogte en harde oppervlakken – wat resulteert in veel galm. Als je een kopje koffie bestelt kan de persoon achter de bar je bijna niet verstaan. En juist die verblijfsakoestiek heeft grote invloed op de sfeer en comfort."

Marjan werkt continu aan haar eigen collectie, maar ze ontwikkelt ook objecten speciaal voor een bepaalde ruimte. "Ik wil vooral dat de opdrachtgever tevreden is. En die kan een heel specifiek vraagstuk hebben: voor

een klant met autisme hou ik bijvoorbeeld rekening met het feit dat ik visueel minder prikkels geef. Ook werd ik gevraagd om een oplossing te vinden voor een woonkeuken met een hoog punt dak. De ruimtelijkheid moest behouden

blijven maar de sfeer en akoestiek mochten er niet onder lijden. Dus ontwierp ik een object, wat in drie lagen en groottes geïnstalleerd werd, zo kon de ruimtelijkheid behouden worden. Ook Ben vindt juist de beperkingen van een project interessant: "Het is fijn als je een doelstelling en randvoorwaarden hebt. Dan moet je creatief zijn. 'Verbeter de akoestiek', daar kun je niks mee. Je hebt een verhaal nodig, dan kun je iets onverwachts inbrengen." Marjan is altijd met productontwikkeling bezig. "Me blijven verdiepen, bijleren, optimaliseren, leren van Ben en van mijn klanten: dat maakt het werk leuk". Marjan heeft de droom om veel verschillende ruimtes aan te kleden en te verfraaien, waaronder theaters. "Ik heb projecten gedaan bij particulieren, in kantoren en bij een groot Nederlands attractiepark. Maar ik maak ook graag grote installaties waarbij je akoestiek en beleving bij elkaar brengt. Ik maak kunst om mensen te raken." <<